

י"ט כסלו

אבני קודש בראש כל חוצות – ורבינו הזקן ביטל את הקטרוג ע"י שהביא משל מבין מלך שנחלה במחלה מסוכנת, שלא מצאו לה אלא תרופה אחת: לקחת את האבן היקרה הקבועה בכתר מלכותו של המלך, שבה תלוי כל היוקר דכתר ה' מלך, לשחקה ולערבה במים, ולשפוך מתערובת זו לבין שפתיו של בן המלך, בתקוה שכולי האי ואולי תיכנס טיפה אחת לתוך פיו וכו' ותציל את חייו – שכן הוא גם בנזד"ד, אשר פרסום רזי התורה (האבן היקרה שבכתר המלך) כדאי הוא להציל את חיי בן המלך (עם ישראל).

ועפ"ז – אם כבר בימי המגיד ביטל רבינו הזקן את הקטרוג על גילוי דברי חסידות, על ידי ההסברה שפירסום ו- הפצת החסידות הוא דבר מוכרח ביותר, ענין של פיקוח נפש, הנוגע להצלת חייו של בן המלך – עאכ"כ כשעבר עוד שלב ב"ירידת הדורות", ומן הסתם ירד מצבו (הרוחני) של בן המלך, הרי בודאי ובודאי שהפצת דברי חסידות (שחיקת האבן היקרה שבכתר המלך) הוא הכי הכרחי להצלת חיי נפשו של בן המלך.

ומה נשתנה בעת נשיאותו של רבינו הזקן, ששוב נתעורר עליו הקטרוג בגלל ריבוי דברי החסידות שהשפיע בגילוי – ועד שנתעורר ספק אצלו [למרות שהוא הוא שביטל קטרוג דומה על המגיד ע"י המשל דשחיקת האבן היקרה שבכתר המלך] שאולי יש לו למנוע מלומר דברי

א. מסופרי, שבהיות רבינו הזקן ב- מאסר, באו פ"א לבקר רבותיו מעלמא דקשוט – רבו הרב המגיד והבעש"ט נ"ע. ושאל אותם רבינו הזקן למה מגיע לו שישב במאסר ומה תובעים ממנו? ו- השיבו לו, שנתחזק עליו הקטרוג על ש- אומר דברי חסידות הרבה ובגילוי כו', ושאל אותם: וכאשר אצא מכאן – האם אפסיק מלומר דברי חסידות? והשיבו לו: כיון שהתחלת אל תפסיק, ואדרבה, לכשתצא תאמר יותר. ע"כ תוכן הסיפור.

כלומר: מאסרו של רבינו הזקן למטה (בגשמיות), נשתלשל ובא מהקטרוג ל- מעלה על ריבוי דברי חסידות שאמר ובגילוי כו'; ולכן נתעורר אצלו ספק אולי צריך להפסיק הנהגתו, ועל זה הורו לו רבותיו שאדרבה, "לכשתצא תאמר יותר".

ולכאורה זה דורש ביאור: קטרוג מסוג זה כבר ה' בזמן נשיאותו של הרב המגיד, וכידוע הסיפור אודות הקטרוג אז וסיבתו, שפעם, "מצאו כתב של חסי- דות שהתגלגל במקום בלתי ראוי כו' ונעשה קטרוג למעלה על המגיד שמפר- סם עניני רזין דרזין באופן דתשתפכנה

(1) בית רבי ח"א פט"ז (בהערה).

(2) וצ"ע מסה"מ תש"ט (ע' 91) שסיבת המאסר הוא הקטרוג על אשר אינו מכאן את תורת החסידות בלבד השגה כו'.

(3) וכמבואר ג"כ בכ"כ שיחות ומכתבים של רבותינו נשיאנו.

(4) "התמים" ח"ב ע' מט [עב, א]. אגרות קודש אדמ"ר מהור"צ ח"ג ע' שכו ואילך. ועוד.

(5) איכה ד, א.

(6) דאם ראשונים כמלאכים כו' (שבת קיב, ב (ישם: כבני מלאכים)).

יכולים לעמוד על דברים אלה, לכן לימוד זה עלול להביא לידי היזק (ע"ד "לא"י זכה נעשית לו כו"). אבל מצד ה"חפצא דתורה, הרי חכמה זו היא חלק מ"תורתנו הקדושה השייכת לכא"א מישר"אל – "מורשה קהלת יעקב"¹⁴, וכל אחד ואחד מישראל חייב ללמוד אותה¹⁵ (כמו שמחוייב ללמוד שאר כל התורה כולה).

ובפרט ע"פ דברי הרמב"ם בסוף ספר היד¹⁶, וז"ל: "ובאותו הזמן . . לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר¹⁷ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". הרי להדיא, שבימות המשיח יהי עסק כל העולם לדעת את ה', היינו ש(עיקר) עסק התורה אזי לא יהי בלימוד הלכות התורה הנגלות לנו ולבנינו, אלא בדיעת הבורא, "דברים הסתומים", וזה יהי "עסק כל העולם", ובאופן ד"כמים לים מכסים", ומובן שלא יהיו ההגבלות ד"אין דורשין . . (אפילו) ביחיד אא"כ כו"¹⁸.

ולכאורה ה"ז היפך פסק הרמב"ם עצמו ע"ד התנאים וההגבלות בלימוד חכמות אלו (והרי גם בימות המשיח לא תתבטל שום הלכה כו' מהלכות התורה)? ועכצ"ל, שכל האיסור מלכתחילה אינו אלא מפני שבזמן הזה אא"פ לרוב בני אדם לעמוד על חכמות אלו, ולכן קבעה

חסידות, והוזק להוראה מפורשת מרביו תיו ש"אדרבה, לכשתצא תאמר יותר?"

ב. ויובן זה בהקדים ביאור דברי ה"אריז"ל ש"דוקא בדורות אלוי האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה" – אף שבדורות הראשונים היתה חכמת הקבלה "נסתרה"¹⁹ . . ונעלמה מכל תלמידי חכמים כ"א ליחיד סגולה ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים כדאיתא ב"גמ'יו" –

דלכאורה: מכיון שהורו חז"ל ש"דברים שהן כבשונו של עולם" (סתרו של עולם) יהיו תחת לבוש²⁰, וע"פ דין הגמ' יש כמה תנאים והגבלות באופן גילוי חכמה זו (וכן נפסק להלכה ב"רמב"ם²¹) – איך הותר בדורות אחרונים "לגלות זאת החכמה"?

והביאור בזה – ובהקדים:

מובן, שהתנאים וההגבלות בלימוד חכמת האמת אינם מפני איסור מצד ה"חפצא דתורה (שחלק זה שבתורה – צריך בעצם להיות בהסתר), אלא מפני חסרון בהגברא, דכיון שרוב בניא אינם

(7) ראה הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות (נדפ' סה ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע). ועוד.
(8) ל' אדה"ז – תניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב). – ואולי צ"ל אלה"י.

(9) ראה תניא קרא"ד ה' להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב) שהיא "מצוה רמה" ונשאה ואדרבה עולה על כולנה.

(10) ל' אדה"ז בתניא שבערה 8.

(11) תגיגה יא, ב ואילך. שם יג, א.

(12) תגיגה יג, א ופרש"י שם.

(13) ה' יסודי התורה ספ"ב. שם פ"ד ה"א ואילך.

(*) כלשון תורה (אף שכל חכמים רגיל "אלוי").

(*) כצ"ל – ראה לוח התיקון לתניא שם.

(14) יומא עב, ב.

(15) ברכה לג, ד. וראה רמב"ם ה' ת"ת רפ"ג.

(16) כפסק אדה"ז בהל' ת"ת שלו פ"א ס"ד –

ראה לקמן בסוף השיחה.

(17) ה' מלכים ספ"ב.

(18) ישע' יא, ט.

(19) ראה בכ"ז – אגה"ק סו"ס כו. עיי"ש.

(20) משנה תגיגה רפ"ב. רמב"ם ה' יסודה"ש

הכנה לימות המשיח, ובלשון הרמב"ם²⁷ „ליישר ישראל ולהכין לבם" לימות ה- משיח, וכ"ש וק"ו שכן צ"ל בנוגע לענינים העיקרי של ימות המשיח – „לא נתאו החכמים והנביאים ימות המשיח . . אלא כדי שיהיו פנוין בתורה וחכמתה"²⁸, ש- יוכלו לעסוק בהשגת „דעת בוראם" – שצריכים „ליישר ישראל ולהכין לבם" לכך²⁹, וזהו על ידי גילוי פנימיות ה- תורה בדורות האחרונים דוקא.

ג. בהתאם להחילוק בין שני הביאור- רים בטעם גילוי פנימיות התורה בדורות האחרונים – ישנם שני אופנים גם באופן הגילוי, ע"ד שני האופנים שבנגלה ד- תורה – משנה וגמרא:

(א) גילוי פנימיות התורה באופן שה- עיקר הוא ידיעת נקודת הענין בקיצור, ע"ד לשון המשנה שהוא „דבר³⁰ קצר וכולל ענינים רבים".

(ב) הגילוי באופן מבואר ומוסבר ב- הרחבה, ע"ד אריכות הביאור והשקו"ט שבגמרא, ובלשון הזהר³¹ – „יתפרנסון",

(לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע) פ"ג, ובמכתבו הנדפס בהוספה שם (ע' 82 ואילך). ועוד.

27) הל' מלכים פ"ב ה"ב (בנוגע לאלוהו). וראה שם פ"א ה"ד (אלא שברוב הדפוסים נשמט ע"י הצנזור) „ליישר דרך למלך המשיח" (אפילו ע"י ענין שלילי ביותר, ועאכ"כ – להבדיל – שכן צ"ל בנוגע לחכמת התורה).

28) ל' הרמב"ם שם פ"ב ה"ד. ועד"ז הל' תשובה פ"ט ה"ב.

29) וי"ל ההכרח „ליישר ישראל ולהכין לבם" למצב של ימיה"מ – כי בלי הכנה זו, הרי שניו עצום כזה באופן פתאומי ה"ז בגדר ביטול „מנהגו של עולם", ולדעת הרמב"ם גם לימות המשיח „עולם כמנהגו נוהג" (הל' מלכים רפ"ב). ועד"ז הל' תשובה ספ"ט). ואכ"מ.

30) ל' הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות (ד"ה אח"כ ראה להסתפק – בתחלתו).

31) תקו"ז ת"ז בסופו.

תורה תנאים מסויימים בלימוד זה: אבל לימות המשיח, שאז „לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות"³², וכאור"א יהי' במצב שיוכל להתעמק כראוי בענינים אלו, הרי בזה יהי' „עסק כל העולם – לדעת את ה' בלבד".

אבל, בדורות האחרונים מצוה לגלות זאת החכמה (למרות התנאים וההגבלות כו') – וי"ל בזה שני ביאורים³³:

א) ע"ד מ"ש הרמב"ם בפתיחה לספרו מורה הנבוכים³⁴, שהטעם שכתב ספרו זה, שיש בו „ענינים נסתרים", הוא „אמרם³⁵ בכמו זה הענין – עת³⁶ לעשות לה' הפרו תורתך", והיינו, דהיות בנ"י במצב של „נבוכים" הכריח אותו לגלות „ענינים נסתרים" כדי להציל „נבוכים" בעניני אמונה כו'.

ועד"ז הוא בנוגע לגילוי פנימיות ה- תורה בדורות האחרונים – שזהו בגדר „עת לעשות לה' הפרו תורתך". גודל ה- ירידה של הדורות האחרונים, שנתמעטו הלבבות וכו', וכן מצד מצב העולם ב- כללותו, שהרע בדורות אלה הוא בהת- גברות יתירה, מהווה הכרח רב לגלות זאת החכמה, פנימיות התורה, שהיא מעוררת את הכחות הפנימים הנסתרים שבנשמת האדם, הנותנים לו עזר וסיוע להתגבר על חשכת הגלות מבחוץ ועל המניעות שמבפנים, להתעורר באהבת ה' ויראתו כו' ולעבדו בלב שלם³⁷.

(ב) מצינו כמה ענינים שבאים בתור

21) ל' הרמב"ם הל' מלכים שם.

22) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 282. ח"כ ע' 172. וש"נ. ועוד.

23) ב„צוואת זה המאמר" בסופה. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 32 ואילך.

24) גיטין ס, א.

25) תהלים קיט, ככו.

26) ראה בארוכה בזה – קונטרס עץ החיים

תא אינו משיג רק המציאות כו'⁴¹,
 "והי"י⁴² כעין לימוד המקרא שהוא קורא
 בשמותיו של הקב"ה אע"פ שאינו משיג
 כלל עצמיות הגנוז בהן . . . וכעין זה הוא
 בלימוד הזהר וע"ח".

וע"פ הנ"ל שיש שני אופנים בלימוד
 פנימיות התורה יש לתווך, שאם לומדי⁴³
 רק נקודות הענינים (ע"ד דברים קצרים
 שבמשנה) ה"ז בכלל "מקרא"⁴⁴, משא"כ
 כשלומד בהבנה והסברה ובפרטיות, וב-
 מיוחד – כשמשיג הענין ונתפס בשכלו
 ונעשו לאחדים⁴⁵, ה"ז ע"ד "שליש ב-
 תלמוד"⁴⁶, שהוא לימוד טעמי ההלכות

וכמבואר במפרשי הזהר⁴⁷, דהיינו שעני-
 ני חכמת האלקות מפורשים ומוסברים
 בהבנה והשגה (לא כהלומד לגירסא), ש-
 אז הלימוד הוא בגדר "פרנסה", כמבואר
 בתניא⁴⁸ שע"י לימוד התורה "היטב ב-
 עיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאח-
 דת עמו והיו לאחדים – נעשה מזון
 לנפש".

[ויש לומר, שבזה יש לתווך דברי
 אדמו"ר הזקן אודות לימוד חכמת ה-
 קבלה, שנראים כסותרים לכאורה וא"י:

אחז"ל⁴⁹ – וכן נפסק להלכה⁵⁰ – ש-
 חייב אדם לשלש זמן לימודו – שליש
 במקרא שליש במשנה ושלש בתלמוד.
 ופסק אדה"ז בהל' ת"ת שלו⁵¹, ד"חכמת
 הקבלה תחשב בכלל שליש בתלמוד"
 (ומיוסד על פסק הרמב"ם⁵² ש"הענינים
 הנקראים פרדס בכלל הגמרא הו"):
 ואילו בספרו לקו"ת⁵³ מבאר אדה"ז (וב-
 שקר"ט ע"ד הנגלה) "דלימוד הזהר וכה-
 ארז"ל הוא בכלל שליש במקרא⁵⁴, ש-
 הרי מדרש הזהר הוא על פסוקי ה-
 תורה⁵⁵ ועוד שגם בלימוד רזין דאורי-

(32) כסא מלך לתקו"ש שם. הקדמת מקדש מלך
 לזהר. – וראה ג"כ שער ההקדמות (הנ"ל הערה 7).

(33) פ"ה י, רע"א.

(34) קידושין ל, א.

(35) רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"א-יב. טושר"ע יו"ד
 סרמיו ס"ד. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"א.

(36) שם בסוף הסעף.

(37) הל' ת"ת שם ה"ב – "לפ"ד שר"ן (ל'
 אדה"ז שם) – ראה שר"ן יו"ד שם סקו בנוגע ל-
 חכמת הקבלה (ובדרישה לטו"ד שם (שהובא בש"ד)
 – ד, פרדס . . . חקירות עיונית אלקית".

(38) ויקרא – ביאור ד"ה ולא תשבית פ"ד וה'.
 לקו"ת שה"ש ד"ה לריח שמניך (הא') ספ"ב. וראה
 גם ביאורו בראשית ב, ד (ולהצ"צ שם – ע' תרכ).

(39) ל' הלקו"ת שה"ש שם ג, (סע"ג).

(40) ראה לקו"ת שם (ויקרא ה, ד. שה"ש ג,
 סע"ג) בנוגע למדרש רבה כו' (והתייור עם מ"ש
 בהל' ת"ת שם).

(41) ל' הלקו"ת ויקרא שם (ה, רע"ג).

(42) גוסף על החילוק אם לומד פירוש המקראות
 (שבספרי קבלה כו') – שהוא בכלל מקרא (ראה
 הערה 40), או ששק"ט בהבנה והסברה.

(43) מכיון שיש בזה רק ידיעת המציאות לחוד
 (משא"כ ידיעת ההלכות שבמשנה) – כנ"ל בפנים
 מלקו"ת (ע"ש באורך).

וע"פ המבואר בפנים י"ל, שאפשר להיות ג"כ
 לימוד פנימיות התורה ע"ד לימוד הלכות פסוקות
 שבמשנה ותלמוד – שליש במשנה.

(44) ועפ"י, רק "לימוד הזהר וע"ח" (בפ"ע) הוא
 בכלל ה"שליש במקרא" – כי בספרים אלו עצמם
 אין ביאור והסברה בהרחבה כו' (משא"כ כפי ש-
 עניני פנימיות התורה נתבארו בתורת חסידות חב"ד,
 ע"י משלים וכו').

אלא שצ"ע, כי בלקו"ת שם משמע, שזה גופא
 שאין בזה השגת המהות אלא ידיעת המציאות לבד
 ה"ה בכלל מקרא, והרי הגבלה זו היא "אפילו ל-
 גדולי החכמים" (לקו"ת שה"ש שם). ואכ"מ.

(45) ועפ"י צ"ל לכאורה, דמ"ש הרמב"ם (בנ"ל)
 ש"הענינים הנקראים פרדס בכלל הגמרא הו" – זהו
 רק כשלומד בהבנה והסברה ובפרטיות, משא"כ
 כשלומד רק נקודות הענינים בכללות' ה"ז בכלל
 מקרא (או משנה – ראה הערה 43).

(*) כמשנית במק"א (הגדרו על הרמב"ם
 קה"ת, תשמ"ה) הערה 6. לקו"ש חכ"ז ע' 123) ה'
 חילוק בין "לטייל בפרדס" (ל' הרמב"ם הל' יטוה"ת
 פ"ד 1). נכנסו לפרדס. ע"ש.

ותלמידיהם – יש לראות בפשטות כש-
לומדים תורת החסידות שנתגלתה לנו,
שעניני חסידות שנתגלו ע"י הבעש"ט וה-
מגיד ותלמידיהם הם באופן של "נקודת-
דוח" ובקיצור, ע"ד לשון המשנה שהיא
דבר קצר, משא"כ ביאור הענינים שב-
תורת חסידות חב"ד שנתגלה על ידי
רבינו הזקן הוא באופן של "הרחבה"
ושקו"ט, שבמאמרי ותורת חסידות שלו
(החל מספר התיאור) ביאר עניני תורת
החסידות באופן של הבנה והשגה, וכ-
שמה – "חסידות חב"ד".

ושינוי זה באופן גילוי תורת החסי-
דות, י"ל שהוא שגרם לקטרוג החדש על
רבינו הזקן, גם לאחר שנתבטל הקטרוג
על המגיד על ידי הסכרת המשל מ-
שחיקת אבן יקרה שבכתר המלך בשביל
הצלת חיי בן המלך.

ובביאור יותר:

במשל רבינו הזקן ע"ד הצלת חייו
של בן המלך ע"י שחיקת האבן הטובה
שבכתר המלך – מודגש הצורך שתכנס
לכה"פ "טיפה אחת" לפיו של בן המלך,
אשר טיפה זו תציל את חייו של בן
המלך.

ודוגמתו בנמשל – גילוי החסידות
(פנימיות התורה, האבן הכי יקרה שב-
כתר המלך) עכ"פ באופן של נקודה
(„טיפה אחת“), וכנ"ל, שגם נקודה אחת
של פנימיות התורה יש בכחה להחיות
את בן המלך.

ורא' לדבר – גילוי החסידות באופן
של נקודה, ע"י הבעש"ט והמגיד ותלמי-
דיהם ותלמידי תלמידיהם לדורותם –
הועיל ופעל להחיות את בן המלך, ו-
העמיד יראים ושלמים לאלפים ולרבבות
כו'.

אבל כאשר רבינו הזקן התחיל לגלות
את תורת החסידות (לא רק באופן של

כו', עד ללימוד בעיון להבין דבר מתוך
דבר וכו')⁴⁵.

וי"ל ששני אופנים אלו באופן הלי-
מוד, תלויים בב' הטעמים הנ"ל על גילוי
פנימיות התורה בדורות האחרונים:

ע"פ הטעם משום „עת לעשות לה'",
בשביל פיקוח נפש (ברוחניות), מפני הת-
גברות החושך וירידת הדורות – מספיק
גילוי פנימיות התורה באופן של נקודות
ובקיצור בתכלית, כי גם „נקודה" של
פנימיות התורה, „המאור שבה"⁴⁶, בכחה
להחיות נפשות (וכיון שזה מספיק – הרי
אין לגלות יותר):

משא"כ גילוי פנימיות התורה כדי
„ליישר ישראל ולהכין לבם" לגילוי
פנימיות התורה שיהי' „באותו הזמן" –
הרי כיון שאז תהי' השגה גמורה בידיעת
השם, „כפי כח האדם"⁴⁷ ועד „כמים לים
מכסים", הרי מובן, שגם ההכנה לזה
בדורות האחרונים צ"ל ע"ד זה דוקא.

ד. ע"פ כל הנ"ל יתבאר היטב הסי-
פור הנ"ל אודות הקטרוג ע"ז שרבינו הז-
קן אמר דברי חסידות בריבוי כו':

החידוש באופן גילוי החסידות על
ידי רבינו הזקן לגבי הבעש"ט והמגיד

⁴⁵ ראה רמב"ם ואדה"ז (ובקרא) ה' ת"ת
שם.

⁴⁶ להעיר גם ממשנת בדה"ל וכל בניך תשמ"א
פ"ז (סה"מ מלוטק ח"ב ע' קצד"ה) בביאור שני
הענינים בלימוד פנימיות התורה – (א) שמביאה
ללב שלם, בירור המדות: (ב) הלימוד והידיעה ד-
פנימיות התורה מצד עצמו (שלמעלה מבירורים).
ע"ש.

⁴⁷ פתיחתא לאיכ"ר ב. ירושלמי חגיגה פ"א
ה"ז (ובקרבן העדה שם (וכן ביפה ענף לאיכ"ר) –
שקאי על „סודות החכמה").

⁴⁸ ל' הרמב"ם ה' מלכים ספ"ב. וראה
לקו"ש חכ"ז ע' 241.

— כי לדעתו⁵¹ אין חייו הרוחניים עומדים בסכנה ח"ו, ודי ומספיק עבורו ללמוד נגלה תורה ולימוד דברי מוסר ולימוד דברי חסידות של הבעש"ט והמגיד ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם, כדי להתגבר על החושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא — איך יפטור עצמו מלימוד זה, כשפסק דין ברור הלכה למעשה בנגלה תורה (בהלכות ת"ת של "הרב", אדמ"ר הזק"ט)⁵² שכל נפש מישיר אל חייב ללמוד כל התורה כולה, "הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות" (ויתירה מזה מ"ש במק"א)⁵³ שכל נפש מישיראל מחוייב "לחדש שכל חדש הן בהלכות הן באגדות הן בנגלה הן בנסתר"⁵⁴.

ועל ידי "יפוצו מעינותיך חוצה" — פירסום והפצת מעיינות החסידות, בכל מקום ומקום, עד שיגיעו גם חוצה — נזכה בקרוב (כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט)⁵⁵ לקאתי מר דא מלכא משיחא, שאז יקויים היעודי⁵⁶ "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ובמהרה בימינו ממש.

(משיחות מוצש"ק מקץ ומוצאי זאת חנוכה תשמ"ו)

נקודה, "טיפה אחת", אלא) באופן של הרחבה, ע"י תורת חב"ד — אזי נתחדש הקטרוג למעלה, שהרי גילוי החסידות באופן של הרחבה, בהבנה והשגה דתורת חב"ד אינו (לכאורה) דבר המוכרח להצלת חייו של בן המלך.

וי"ל שזהו הטעם שנתעורר ספק אצל רבינו הזקן שאולי צריך להפסיק מגילוי דברי חסידות באופן כזה, וע"ז הורו לו רבותיו, שע"י מסירת נפשו ושיבתו במאסר פעל למעלה⁵⁷ שיוכל להמשיך לגלות דברי חסידות באופן של הרחבה, ואדרבה, לכשתצא תאמר יותר — כדי ליישר ישראל ולהכין לבם לגילוי "סוד טעמי ומסתר צפונותי"⁵⁸ של תורה שיתגלו בביאת המשיח ועד כמים לים מכסים.

ה. והמעשה הוא העיקר:

לאחרי שניתנה ההוראה של הבעש"ט והמגיד לרבינו הזקן, שלא זו בלבד שלא יפסיק ח"ו מלומר דברי חסידות, אלא אדרבה, שיוסיף עוד יותר — הרי מובן, שזוהי הוראה לכאור"א מישיראל, שחייב להכין את עצמו ל"אותו הזמן" ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד" — על ידי לימוד פנימיות התורה באופן של הבנה והשגה דוקא.

ומזה מובן, שגם מי שלפי דעתו ללמוד פנימיות התורה, ובפרט באופן של "חב"ד" (לימוד בהרחבה, הבנה והשגה, "יתפרנסון"), אינו מוכרח להחיות נפשו

(51) אבל ממשנת במקומות שבהערה 26 מובן, שמפני ירידת הדורות (גם לגבי דור אדה"צ כ"ו), הרי עתה מוכרח לימוד פנימיות התורה באופן של דעת גם כדי לעבדה בלב שלם. ע"ש.

(52) פ"א ס"ד. וש"נ (וע"ש עד היכן הדברים מגיעים).

(53) תניא אגה"ק סכ"ו (קמא, א).

(54) שמוה מובן שגם הנסתר צריכים ללמוד באופן של חב"ד, דאליכ א"פ "לחדש שכל חדש", כפשוט.

(55) אגה"ק המפורסמת דהבעש"ט — נדפסה בריש ס' כתר שם טוב. ובכ"מ.

(49) ראה אגרות קודש אדמ"ר מהור"צ ח"א ע' קמז (נדפס ג"כ בהוספה לקונטרס החלצו — תרנ"ט).

(50) ל' רש"י שה"ש א, ב.

וישב

וצריך להבין: „וישב“ פירושו – הת-
יישבות באופן של שלוה ומנוחה,
וכדרשת חז"ל⁵ בריש פרשתנו „וישב –
בקש“ יעקב לישב בשלוה⁶; ואילו תוכ-
נה של הפרשה הוא בענין מכירתו של
יוסף, שהפריעה ושללה את „וישב
יעקב“, את מנוחתו ושלווה של יעקב,
וכדרשת חז"ל הנ"ל „בקש יעקב כו' קפץ
עליו רוגזו של יוסף“.

ב. ויובן זה בהקדים ביאור מחז"ל
הנ"ל „ביקש“ יעקב לישב בשלוה קפץ
עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים
לישב בשלוה אמר הקב"ה לא דיין ל-
צדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא
אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז⁷.

הפירוש במאמר זה לפי מפרשי המד-
רש (ורש"י) הוא, דזה ש„ביקש יעקב לי-
שב בשלוה“ היא הסיבה שבגללה „קפץ
עליו רוגזו של יוסף“. כלומר, אין כוונת
חז"ל רק להשמיענו שלא נתקיים מבו-
קשו של יעקב לישב בשלוה – כי קפץ
עליו רוגזו של יוסף, אלא יתירה מזו:
„קפץ עליו רוגזו של יוסף“ הוא תוצאה
מזה ש„ביקש יעקב לישב בשלוה“. וכ-
מפורש במדרש⁸ „יעקב אבינו ע"י ש-

א. דובר כמה פעמים ע"ד שמות
פרשיות התורה, דזה שכל פרשה נקראת
(ע"פ מנהג ישראל, דתורה הוא) בשם
מסויים, הוא לא (רק) משום שהתחלתה
היא בתיבה זו (שנקבעה להיות שמה),
אלא לפי שבשם זה נרמז גם תוכן ה-
פרשה⁹. וכמו שם כל דבר שנקרא בו
בלשון הקודש, שהוא חיות הדבר ההוא
ומורה על תוכן הדבר שנקרא בשם זה¹⁰.

ומובן שכן הוא גם בנוגע לפרשתנו,
דשמה אשר יקראו לה ע"פ מנהג ישראל
הוא „וישב“ – שצ"ל שבו מרומז תוכנה
של פרשה זו.

(1) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך
ובהערות שם.

(2) ואחת ההוכחות לזה – בפשטות: פרשה ש-
תחלתה „אלה תולדות נח“ נקראת „נח“, ופ' אחרת
שתחלתה „ואלה תולדות יצחק“ נקראת „תולדות“
(וראה לקו"ש שבהערה 4). ולכאורה – באם נאמר
ששמות הפרשיות הם רק על שם התחלתן – הרי פ'
„אלה תולדות נח“ מכיון שהיא הראשונה המתחילה
„אלה תולדות“ הוצרכה להקרא בשם „תולדות“
(מכיון שתיבת „תולדות“ היא לפני תיבת „נח“) ופ'
„ואלה תולדות יצחק“ שלאחר המתחילה ג"כ
בתיבת „תולדות“ – בשם „יצחק“ (כדי להבדילה
מפ' אלה תולדות נח)? וזוהי מובן ששם שתי
הפרשיות הוא (גם) ע"ש תוכנן, ולכן נקראת הפרשה
הראשונה בשם „נח“ והשני – „תולדות“ – כי
שמות אלה מורים על תוכנן, כמבואר במקום אחר.

(3) ראה אור תורה להה"מ סי' בראשית (ד,
סע"ב ואילך) ולקרי"א להה"מ סרמ"ד (הוצאת קה"ת).
תניא שער היחוד והאמונה פ"א. לקו"ת בהר מא, ג.
ובכ"מ.

(4) ברמב"ם (בסוף ספר אהבה ב) סדר תפלות
„וישב יעקב“. אבל כבר נתבאר כמ"פ שרוב ה-
פרשיות ברמב"ם שם נק' בב' תיבות. ועד"ז רוב
שמות הפרשיות שהובאו בסידור הרס"ג, קריאת
התורה. וראה לקו"ש חכ"א ע' 146 הערה 6. ואכ"מ.

(5) ב"ר פפ"ד, ג. פרש"י ריש פרשתנו לו, ב:
ועוד נדרש בו.

(6) לשון רש"י שם.

(7) ראה רא"ם (ועד"ז בגו"א ועוד) דפי' וישב
יעקב, היינו דביקש „להתיישב ולנוח מהצער כו“.

(8) וצ"ע שרוגזו של יוסף קפץ לאחרית כחשע
שני שלוה! וראה לקמן ס"ו.

(9) וראה גם כלי יקר ואוה"ח ריש פרשתנו.

(10) ב"ר שם.